

Begin in de kleuterschool

Voormalig onderwijsminister Frank Vandenbroucke ontvouwde een ambitieus plan om de kleuterparticipatie te vergroten. Dat is nodig om te vermijden dat kleuters op die jonge leeftijd al kansen missen en daardoor een blijvende achterstand oplopen. Inzetten op kleuterparticipatie vergt evenwel veel middelen. Het gaat daarbij immers onder meer om omkadering, infrastructuur, ouderbegeleiding, werking. Het COV beschouwt de volwaardige behandeling van het kleuteronderwijs als een absolute noodzaak. Aanwendingspercentages en lagere werkingsmiddelen zijn dan ook niet op hun plaats.

Focussen op kerntaken

De meerderheidspartijen in de Vlaamse regering hadden in het regeerakkoord al afgesproken om van de kleuterparticipatie een belangrijk actiepunt te maken. De overheid weet dat een betere omkadering (kleuteronderwijzers en kinderverzorgers) daarbij essentieel is. Een streep door de rekening is echter het tekort aan kleuteronderwijzers dat op ons afkomt. Lapmiddelen om dat te vermijden zijn uit den boze.

Op de kwaliteit van het kleuteronderwijs mag niet worden ingeboet. Integendeel. Door het inzetten van meer ondersteunend personeel, zoals de kinderverzorgers, kunnen de kleuteronderwijzers focussen op hun kerntaak.

Kleuterparticipatie: een prioritair actiepunt

Een en ander heeft uiteraard ook gevolgen voor de infrastructuur (meer en andere lokalen, bijvoorbeeld door de behoefte aan een slaapklasje, ruimte voor bewegingsopvoeding) voor de werkingsmiddelen, voor de uitrusting...

Onderwijsminister Pascal Smet debatteerde daarover met de leden van de Onderwijscommissie van het Vlaams Parlement. Kathleen Helsen (CD&V) had het debat op gang getrokken met de vraag naar een integrale aanpak van het kleuteronderwijs in Vlaanderen.

Wij waarderen dat ervaren onderwijsdeskundigen niet aarzelen

van de kleuterparticipatie erkennen en durven zeggen dat het probleem prioritair moet worden aangepakt.

Enkele aandachtspunten

Bij de bespreking van de besparingsmaatregel hebben we ervoor gepleit dat niet zou worden ingegrepen in de bestaande afzonderlijke telling voor de vestigingsplaatsen. Dat is gelukt. Het kartert in ons opzet: geen besparingen op de omkadering van de leerlingen. Dat is ook het uitgangspunt van de minister gebleven. In ons eisencahier hebben we gesteld dat alle uren die aan een school toegekend worden voor de omkadering van de leerlingen, ook integraal aan hen moeten worden besteed. Dat is nodig omdat wel eens vastgesteld wordt dat uren bestemd voor leerlingen, al eens terecht komen bij de beleidsomkadering. In dat geval vergroot de groeps grootte en stijgt de werkdruk van de onderwijsgeevenden.

Bij de bespreking hebben we ook aangegeven dat voor de financiering van de scholen rekening moet worden gehouden met de schoolkenmerken. De ligging van een school kan bijvoorbeeld de kostprijs voor sommige activiteiten in belangrijke mate beïnvloeden. De discriminatie inzake financiering tussen het lager

en het kleuteronderwijs willen we weggewerkt zien. De bereidheid is er, de middelen nog niet. Al bij het aantreden van Pascal Smet als minister van Onderwijs hebben we de herziening van de maximumfactuur op de agenda geplaatst. De OVSG en het VSKO deden dat ook. Recente ontwikkelingen onderstrepen nog maar eens de noodzaak ervan.

Realistische perspectieven

Sommige maatregelen kosten geld. Vandaag is dat een probleem. Uitzicht op een verbetering van die situatie is er (nog) niet. De crisis veroorzaakt nog veel pijn voor veel gezinnen. Dat negeren getuigt van egoïsme. De overheid en de sociale partners kunnen nu al de maatregelen voorbereiden die kunnen uitgevoerd worden zodra de situatie verbetert. We laten ons niet verleiden tot het voorspiegelen van onrealistische perspectieven. Evenmin zullen we de onderlinge samenhang en de solidariteit in het onderwijs loslaten. De reële problemen moeten worden opgelost. De snelheid waarmee dat gebeurt, is afhankelijk van de prioriteiten van de Vlaamse regering en van de beschikbare middelen. Wij blijven prioriteit opeisen voor het onderwijs en wij blijven meer middelen eisen. Aan de broodnodige solidariteit onttrekken we ons niet.

Een plaats voor elke leerling

Het plaatsgebrek in veel Vlaamse scholen en in de Nederlandstalige scholen in Brussel kwam opnieuw pijnlijk in de belangstelling. De tol van het inschrijvingsbeleid en de keuzevrijheid? In Brussel wordt het probleem versterkt doordat (te) veel anderstaligen kiezen voor het kwalitatief sterke Nederlandstalig onderwijs. Onderwijsminister Pascal Smet aarzelt niet om te stellen dat een ongeremde groei niet langer kan. De Brusselse omkaderingsnormen zijn vooral goed voor de kleine(re) scholen. Worden de scholen groter, dan wordt het aantal leerlingen per klas te groot en de werkdruk voor de leerkrachten te zwaar. Of de vrije keuze onverkort kan gehandhaafd worden, wordt door sommigen betwijfeld. De onbetaalbaarheid wordt daarvoor als argument gebruikt. Welke oplossingen ook worden uitgewerkt, aan de essentie van de vrije keuze mag niet worden geraakt.

Vlaamse regering: kies voor onderwijs

In de Onderwijscommissie van het Vlaams Parlement heeft Pascal Smet duidelijk gemaakt dat hij de problematiek van het kleuteronderwijs onderkent en volop wil gaan voor oplossingen zodra de financiële ruimte er is. De minister beloofde ook dat op 1 september elk kind een plaats zou hebben in een school. De Vlaamse regering staat nu voor een enorme uitdaging. Wil ze kiezen voor het onderwijs? Wil ze een beleid

voeren dat middelen vrijmaakt voor het onderwijs? Zo zou bijvoorbeeld een consequent beleid inzake verkeersveiligheid besparingen opleveren. Verkeersongevallen kosten immers handvol geld aan de gemeenschap. In elk geval zullen wij de onderwijsminister voluit steunen in zijn ijveren voor meer middelen voor het onderwijs. Onze boodschap aan de voltallige Vlaamse regering is: het onderwijs moet voor elke een prioriteit zijn. De nodige centen moeten worden bijeengebracht. De uitdagingen zijn enorm, de verwachtingen erg groot, solide en duurzame oplossingen broodnodig.

Het Groenboek is uit!

Op 25 maart stelde minister van Pensioenen Daerden het Groenboek van de Nationale Pensioenconferentie officieel voor. Het kreeg de bemoedigende titel *'Een toekomst voor onze pensioenen'*. De grote lijnen van het Groenboek waren al eerder bekendgeraakt. Het is een kanjer van 250 bladzijden en is in hoofdzaak een situatieschets van de huidige pensioenregelingen en -uitdagingen, rijkelijk voorzien van cijfers van onder meer de Nationale Bank, het Planbureau en de Oeso.

Het Groenboek komt niet zomaar uit de lucht gevallen. Begin 2008 besliste de regering om in overleg met de sociale partners een Nationale Pensioenconferentie te organiseren om ons pensioenstelsel te hervormen en te versterken. Eerste fase was de doorlichting van het pensioenlandschap. Het tussentijds syntheserapport - het Groenboek - is sinds 25 maart officieel beschikbaar. Bij het Groenboek horen een reeks vragen. Die kunnen op www.pensioenconferentie.be geraadpleegd worden. Het zijn vragen over de financiële levensvatbaarheid en houdbaarheid van de pensioenen, de modernisering en vereenvoudiging van de stelsels, de wettelijke en aanvullende pensioenen en de plaats van de ouderen in de samenleving.

Op basis van de vaststellingen van het tussentijds rapport, moet de 'Taskforce' (vertegenwoordigers van de overheid en de sociale partners) bepalen welke de kernvragen zijn en proberen antwoorden te vinden die zo veel mogelijk op consensus berusten. Tegen de zomervakantie 2010 zou de Pensioenconferentie een aantal conclusies en aanbevelingen voorbereiden. Dat wordt dan het Witboek.

Over één zaak blijkt de federale regering het alvast eens te zijn: de pensioenleeftijd hoeft niet verhoogd te worden. De premier stelde ook al vast te houden aan de pensioenleeftijd van 65 jaar. Over de noodzaak om mensen langer aan het werk te houden, blijkt ook eensgezindheid.

Het pensioendebat is terug

Het pensioendebat staat sinds enkele weken opnieuw volop in de mediabelangstelling. Diverse belangengroepen profileren zich de laatste tijd dan ook op dat thema.

Sp.-a

De sp.-a kwam begin februari al met een eigen pensioenstandpunt. Op de lange termijn wil de partij een nieuw contract met de jongeren die nu en in de komende jaren in de arbeidsmarkt stappen. Het wettelijk pensioen moet bestaan uit een gewaarborgd pensioen voor iedereen en een geïndividualiseerd deel volgens bijdrage. Daarmee inspireert de partij zich op het Nederlandse stelsel. De tweede pijler moet een recht voor elke werknemer worden. Hoe een en ander concreet, eventueel met tussenstappen, moet gerealiseerd worden, is echter veel minder duidelijk.

CD&V

Halfweg maart stelde de regeringspartij CD&V een eigen pensioenplan voor.

De CD&V wil mensen aan het werk houden en geeft daarbij onmiddellijk bij aan dat niet de pensioenleeftijd van belang is, maar wel de duur van de loopbaan. Voor die partij is 45 jaar, zoals nu algemeen geldt, het ideaal. Wie korter werkt, krijgt minder pensioen. De partij stelt ook voor om het aantal gelijkgestelde periodes (bijvoorbeeld loopbaanonderbreking) te beperken. Afwezigheden voor opvoeding van kinderen, vorming en zorg voor bijvoorbeeld ouders kunnen voor CD&V nog in aanmerking komen. Voor periodes waarin men werkloos is zou ook minder pensioen voorzien worden. Voor weduwen en weduwnaars met kinderen moet de duur van het overlevingspensioen beperkt worden, afhankelijk van de leeftijd, van het aantal kinderen en de leeftijd ervan.

CD&V wil de pensioenbonus behouden en verbeteren voor wie langer blijft werken. Belangwekkend is het voornemen om een systeem te voorzien dat precies berekent wat de gevolgen voor het pensioen zijn van een beslissing in de loop van de carrière (bijvoorbeeld deeltijds werken).

Het wettelijk pensioenstelsel, de eerste pijler en betaald met sociale bijdragen blijft de basis. Daarbovenop komen aanvullende pensioenen. Dat zou moeten veralgemeend worden. Privé-pensioensparen is voor CD&V geen pensioenstelsel, maar een vorm van sparen. Dat moet aangemoedigd worden, maar het fiscaal voordeel ervan hoeft niet meer te stijgen.

Andere opvallende punten zijn: wie 45 jaar werkte, moet onbeperkt mogen blijven verdienen bovenop het pensioen, het brugpensioen is geen recht en wordt een uitzondering, enkel voor noodsituaties.

Voor CD&V is een eenmaking van de drie pensioenstelsels - ambtenaren, werknemers, zelfstandigen - niet nodig. Er moet echter voortdurend naar toenadering gestreefd worden. CD&V wil geen bruuske hervormingen, mensen

kunnen zich geleidelijk aanpassen. Verworven rechten moeten behouden blijven. Zo mogen keuzes in het verleden niet plots worden afgestraft.

ACV-standpunt

Het ACV reageerde vrij snel op dit plan met een persmededeling. Meteen maakte het van de gelegenheid gebruik om de eigen standpunten over de pensioenen te beklemtonen. Het ACV stelde vast dat de communicatie in de media over het plan de werknemers de stuipen op het lijf joeg. De tekst van de nota zelf bleek meer genuanceerd. Bij de werknemers leek vooral het signaal te beklijven dat ze tot ver na hun 65 jaar - zelfs tot 70 jaar - moeten doorwerken als ze pas na hun 20 aan hun loopbaan zijn begonnen en/of niet-gelijkgestelde gaten in hun loopbaan hebben. Toch is het nu ook al zo dat men pas een volledig pensioen heeft na 45 jaar loopbaan, gelijkgestelde periodes inbegrepen.

Het ACV erkent dat langer moet gewerkt worden, maar is absoluut tegenstander van een optrekking van de pensioenleeftijd tot boven de 65 jaar. Dit is, gelet op de hoge werkloosheid beneden de 65 jaar, onzin. Een aantal principes waarvan het ACV uitgaat, is ook in de CD&V-nota terug te vinden: geen optrekking van de pensioenleeftijd, voorrang aan de wettelijke pensioenen, behoud van de specificiteit van de stelsels van werknemers, ambtenaren en zelfstandigen, de pensioenen niet enkel vrijwaren, maar ook versterken, behoud van de dubbele doelstelling: armoede bestrijden en koopkracht vrijwaren.

Het ACV beklemtoont dat de werkloosheid geen vrijwillige keuze is. Werknemers worden al zwaar gestraft door de lage werkloosheidsuitke-

ringen. Ze mogen dan ook geen tweede keer inzake pensioenen worden gestraft.

Het ACV vindt het CD&V-plan - behalve wat betreft de pensioenbonus - bijzonder vaag inzake verbeteringen aan het wettelijke stelsel. Hoe precies het pensioenstelsel vrijwaren tegen armoede? Wat betekent dat aan verhogingen? De verhoging van de loonplafonds zijn weinig concreet en zeer voorwaardelijk geformuleerd: alleen maar als er extra budget is door langer te werken. Het ACV vraagt welvaartsvaste loonplafonds en wil af van de discriminatie die nu schuilt in de aftopping per loopbaanjaar.

Een ander betwistbaar punt is de aandacht voor het onbeperkt bijverdienen van gepensioneerden, zonder enige kostprijsberekening. Premier Letermé gaf ook al aan voorstander te zijn. De eerste prioriteit zou vandaag echter moeten zijn een perspectief bieden aan de werklozen. Het is een slecht signaal naar de ouderen: voor een fatsoenlijke oude dag moet je maar gaan bijverdienen bovenop je pensioen. Het is nog meer een bijzonder slecht signaal naar de werkloze jongeren.

Het financieringsvraagstuk mag niet uit het oog verloren worden. Het pensioenstelsel is houdbaar, maar ook alleen maar als de sociale zekerheid aanvullende financiering krijgt. Niet zozeer door een verhoging van de bijdragen op arbeid. Wel door meer alternatieve financiering, waarin alle inkomens en vermogens correct hun deel doen naar draagkracht, en door meer werkgelegenheid. Het is niet met te stellen dat ieder langer moet werken, dat effectief ook de jobs worden gecreëerd om dat te bereiken of dat mensen in staat worden gesteld meer en langer te werken.

Verder

Binnen het ACV is naar aanleiding van de Pensioenconferentie wel al ruim gedebatteerd over het pensioendossier. Absolute prioriteit is voor het ACV de verbetering van het wettelijk pensioen. Voor de aanvullende pensioenen wil het ACV een solidair en stevig stelsel. De verhoging van de minima, de welvaartsvastheid en de versterking van het verzekeringskarakter zijn belangrijke accenten.

Het ACV wil de pensioenleeftijd op 65 jaar vrijwaren en de pensioenbedragen niet koppelen aan de levensverwachting. Het ACV pleit er sinds lang voor om werknemers van +50 niet uit te stoten uit het arbeidsproces. Daarom moet geïnvesteerd worden in een loopbaanbeleid en een verbetering van de arbeidsvoorwaarden.

De resultaten van de Pensioenconferentie kunnen nog een tijdje op zich laten wachten. Een fikse verhoging van de werknemerspensioenen zit er voorlopig niet in. De begrotingen voor 2010-2011 liggen vast. Daarin is geen euro extra voorzien voor pensioenverbeteringen.

Het COV blijft het pensioendebat van nabij opvolgen. Het overheidspensioen moet blijvend als uitgesteld loon beschouwd worden. De specificiteit van de verschillende pensioenstelsels moet behouden worden. Voorrang moet gaan naar verhoging van de werknemerspensioenen. Het COV zal echter niet toestaan dat aan het overheidspensioen geraakt wordt.

Romain Maes
algemeen secretaris

Drie pensioenpijlers

In ons land worden de pensioenrechten opgebouwd via verschillende kanalen. In de politieke debatten wordt gewoonlijk gesproken over de drie pensioenpijlers. Alleen de eerste pijler, met name het wettelijk repartitiestelsel, is een echte pijler. De overige zijn aanvullend: de aanvullende pensioenen en het individueel (pensioen)sparen.

Eerste pijler: het wettelijk pensioen

De eerste pensioenpijler wordt gevormd door de wettelijke pensioenstelsels van de werknemers, de zelfstandigen en de ambtenaren. Ze worden gefinancierd door de bijdragen van de actieve bevolking en door de schatkist. Die financieringswijze, waarbij de huidige bijdragen van werknemers en werkgevers worden gebruikt om vandaag de pensioenen te betalen, heet repartitie. In veel gevallen is het wettelijk pensioen de enige inkomensbron voor de gepensioneerde.

Tweede pijler: een aanvullend pensioen

De tweede pijler omvat de pensioenfondsen die gefinancierd worden door de werknemers, de werkgevers of door beiden. Ook de groepsverzekeringen behoren tot de tweede pijler. Het is evenwel de werkgever die beslist tot het invoeren van een aanvullende pensioenregeling

voor zover die alleen gefinancierd wordt door een patronale bijdrage. Bij gemengde financiering en indien op alle werknemers van een onderneming van toepassing, gebeurt de invoering van een aanvullende pensioenregeling door middel van een collectieve arbeidsovereenkomst.

Derde pijler: Individuele pensioenvoorzieningen

Het individueel pensioensparen en de levensverzekeringen behoren tot de derde pijler. De overheid moedigt die vorm van sparen aan. Wie aan pensioensparen doet, heeft recht op belastingvermindering. Het plafond van het aftrekbaar bedrag wordt jaarlijks vastgelegd.

Bij de tweede en derde pijler worden de toelagen van de werkgever en de bijdragen van de werknemer gekapitaliseerd en bij de oppensioensstelling uitbetaald onder de vorm van een kapitaal of rente.